

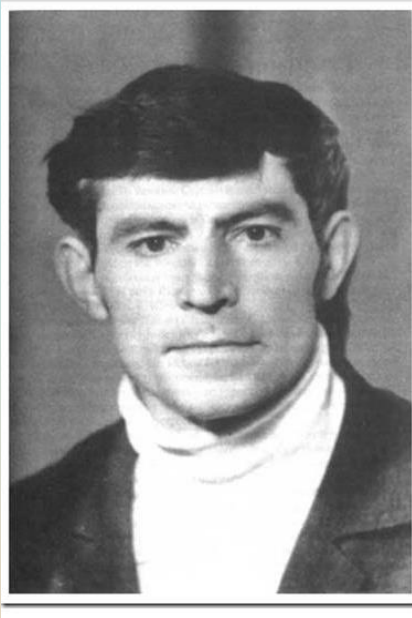

*Вшановуємо пам'ять
85 річниці від дня
народження Василя Стуса*

**Василь Стус - постать,
що єднає Україну.**

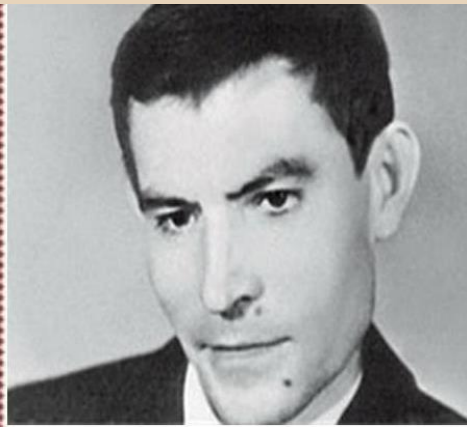
Василь Семенович Стус (1938 - 1985)

Василь Стус - син України

"Або світ прийме мене таким, як я є, як мене народила мати, або вб'є, знищить мене. Але я – не поступлюся!"

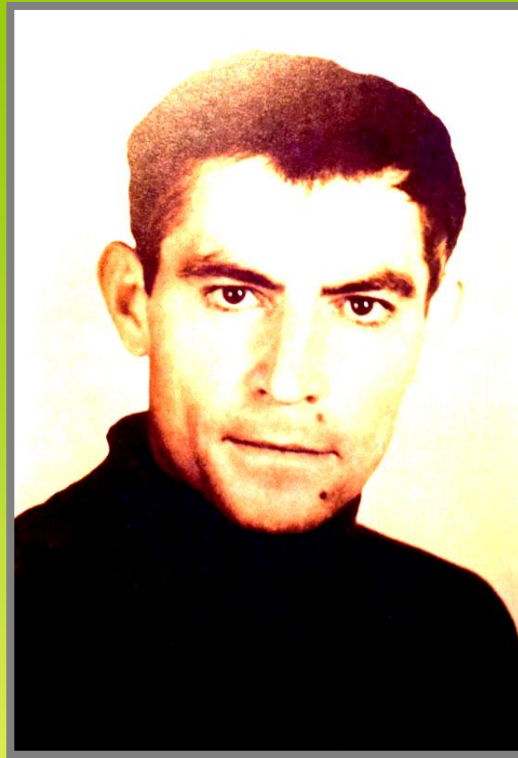

"З кожної миті своєї, з кожного почуття й думки зроблю свій портрет, тобто портрет цілого світу..."

Василь Семенович Стус - український поет, літературознавець, правозахисник

- Народився він 6 січня 1938 року в селі Рахнівка Гайсинського району Вінницької області в селянській родині.
- 1939 року батьки — Семен Дем'янович та Ілина Яківна - переїжджають на Донбас у місто Сталіно, влаштовуються працювати на один із хімзаводів.
- 1940 року перевозять до міста дітей.
- 1954 року Василь закінчує зі срібною відзнакою школу, вступає до Сталінського педагогічного інституту на історико-філологічний факультет за співбесідою (бо медаліст).

- Виявляється, що об'єднати та згуртувати народ можуть не тільки подія, програма, гроші, але єдина справжня біографія людини, монумент якої має стати у самому серці України неподільним символом єднання, визнання та слави...

- У студентські роки Стус був членом літературного об'єднання «Обрій».
Два роки служив у армії на Уралі. Під час навчання і служби став писати вірші, а у 1959 вперше їх опублікував під псевдонімом – Василь Петрик.

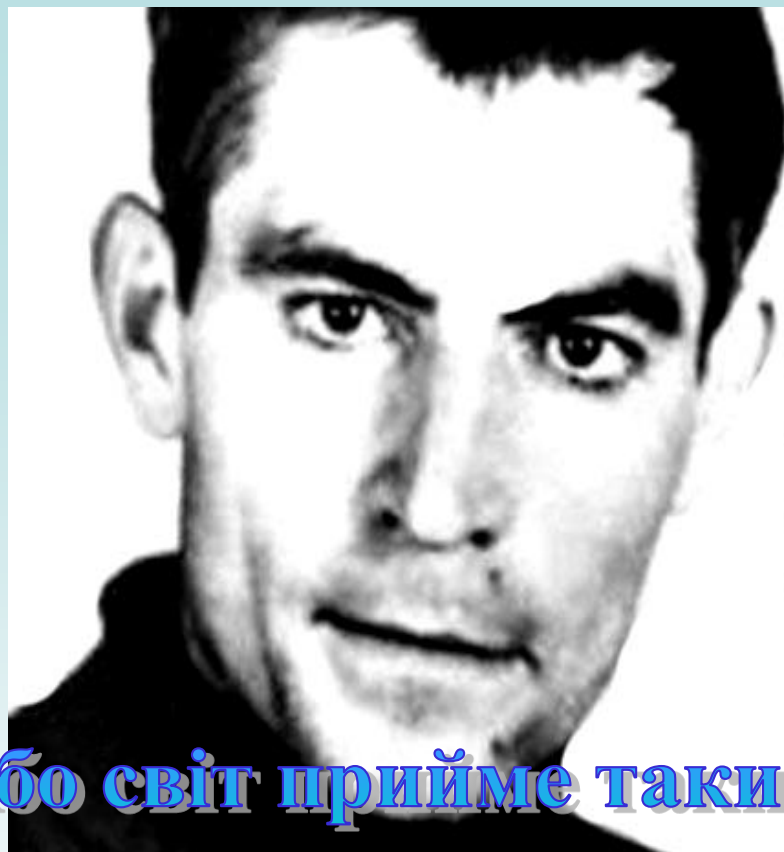

- **1963 — літературний редактор газети « Социалистический Донбасс ».**
Від 1963 року аспірант Інституту літератури Академії наук УРСР ім. Т. Г.Шевченка у Києві зі спеціальності « Теорія літератури ».

Проби пера

- ” Перші уроки поезії - мамині. Знала багато пісень і вміла дуже інтимно їх співати. Найбільший слід на душі - від маминої колискової "Ой, люлі, люлі, моя дитино". Шевченко над колискою - це не забувається...”
” У четвертому класі щось заримував про собаку. Жартівливе. Скоро пройшло...”

Або світ прийме таким,
як я є,
як мене народила мати,-
Або вб'є, знищить мене.
Але я - не поступлюся!
В. Стус

Творча спадщина *Творча спадщина* **Василя Стуса**

- Творчість Василя Стуса – українського поета, правозахисника, учасника шістдесятницького руху спротиву тоталітарній системі в СРСР, є предметом наукового зацікавлення літературознавців та істориків. Вивчення його літературного спадку утруднено багаторічним замовчуванням творчості митця у радянський час, заборонаю публікацій в СРСР, фізичним знищенням частини його творів у місцях ув'язнення і трагічною смертю поета у таборі для політичних в'язнів ВС-389/36-1 біля с. Кучино Чусовського р-ну Пермської обл. Його твори осіли в архівах КДБ, збірках самвидаву.

Ю. В. Шевельов.

- Читати Василя Стуса надзвичайно цікаво і непросто. “Його поезія наскрізь людська й людяна, вона повна піднесень і падінь, одчаїв і спалахів радості, прокльонів і прощень, криків болю й скреготів зціплених зубів, зіщулені у собі й розкривань безмежності світу” пише Ю.Шевельов.

- Секрети творчої лабораторії поета:
Співіснування стилів у творі, поєднання не поєданого (звуки стають кольором, колір — запахом), внутрішні діалоги, розгорнуті порівняння, насиченість метафорами, внесення у мову діалектизмів, архаїзмів, власних словотворень тощо.

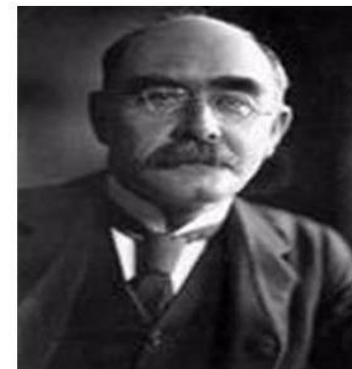
- Літературний світ Стуса починався юнацькими поезіями про природу, здебільшого написана у в'язниці. Не флегматичним споглядачем, а вдумливим і уважним читачем природи постає поет у пейзажних замальовках: «Надворі сніг», «Ранній березень», «На розквітлому лузі», «Весняний етюд», «По голубих лугах, мов голуб».

- **Теплотою й щирістю, тихою печаллю й любов'ю пройняті Стусові посвяти своїй матері; спокутує провину перед дружиною, яка терпить наругу, перед сестрою, що вистоювала годинами біля неприступних мурів, аби зарадити, допомогти братові, щоб не відчував себе таким самотнім і покинутим.**

-
- **Василь Стус — майстер відтворення психологічних настроїв не тільки власної душі, він тонкий знавець внутрішнього світу милих і дорогих його серцю людей. Наскрізною проблемою інтимної лірики В. Стуса є одвічна проблема добра й зла, позиція вибору кожної людини або вічного, або тлінного.**

- Літературні впливи
Звичайно, вони наявні в Стуса, як у кожного поета, великого й малого. Є рядок, подібний до Тичини. Концепція України, як уже згадувано, має деякі спільні риси з Маланюковою. Звукова організація виказує знайомство з Б. Пастернаком. Інтонації Миколи Зерова слідні в поезії «Пахтять кульбаби...» і, меншою мірою, «Про що тобі я зможу повісти». Вірш «У небі зорі...» Але все це подібності в одному елементі поезії, там у мові, там у ритмі, там у настрої. Ні одна з цих поезій не копіює твору старшого автора як цілість. Усе це досить чистий Стус у його самостійності і оригінальності. Через те, що Стус робив переклади з Рільке, говорилося про вплив німецького поета на українського.

- Літературні впливи в Стуса були, але вони не визначали його творчості. Шевченків був не вплив, — було ототожнення. Шевченко для нього — як українська мова. Він нею пише, він нею дихає, він кує й перековує її, як йому велить творчий дух. Не можна собі уявити Стуса поза українською мовою, не можна його уявити поза Шевченковою стихією. Разом з тим і, може, саме тому він — тільки він і його вірш — тільки його.

Збірки віршів:

«Круговерть» (1965)

«Зимові дерева» (1970)

«Веселий цвинтар» (1971)

«Час творчості / Dichtenszeit» (1972)

«Палімпсести» (1971-77)(опублікована 1986)

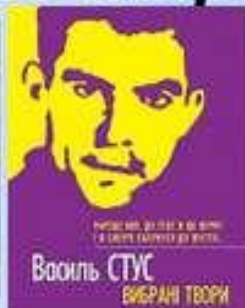

Збірки вибраного

«Дорога болю» (1990)

«Під тягарем хреста» (1991)

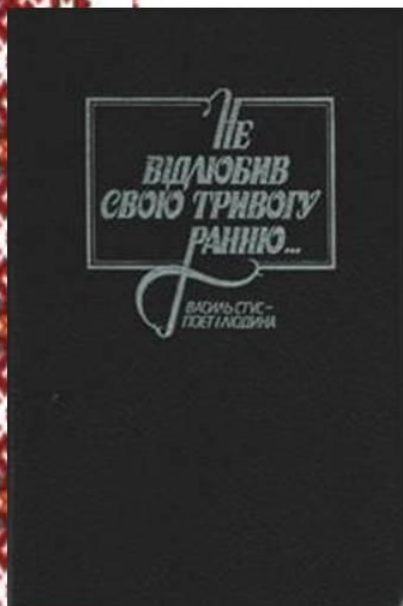
«Вікна в позапростір» (1992)

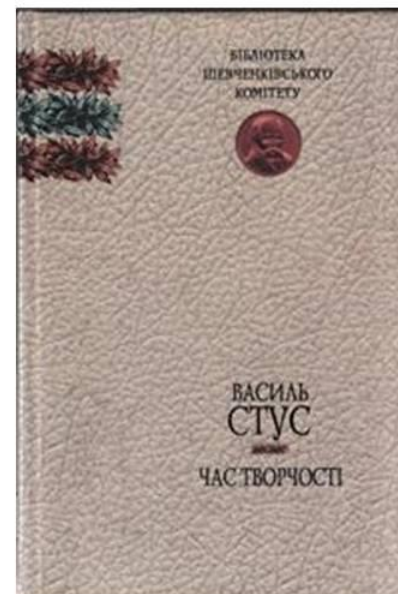
Збірки віршів

- «Круговерть» (1965)
- «Зимові дерева» (1970)
- «Веселий цвинтар» (1971)
- «Час творчості» (1972)
- «Палімпсести» (1977)
- «Дорога болю» (1990)
- «Під тягарем хреста» (1991)
- «Вікна в позапростір» (1992),

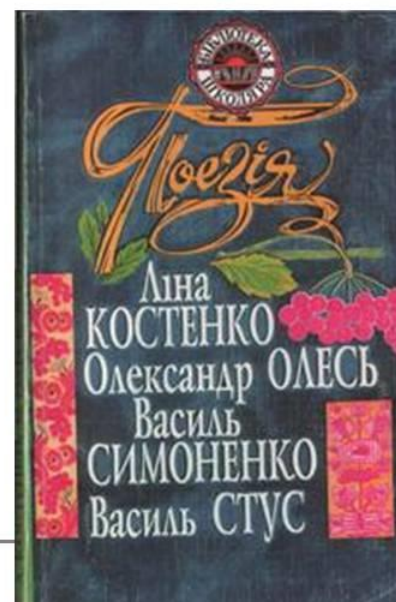
*Не облюбив свою
тривогу
ранню. В. Стус -
поет і людина:
спогади, статті,
листи, поезії.
1993.*

*В. Стус. Час
творчості.
2005.*

*Д. Стус.
Життя і
творчість
Василя
Стуса. 1992*

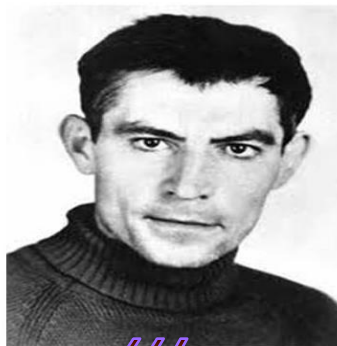
*Поезія: Л
Костенко
О. Олесь В. Симо
ненко В. Стус
2002*

- У газеті "Америка" за 17 грудня 1985 р. є інформація, що наприкінці 84-го у Торонто було створено "Міжнародний комітет для осягнення літературної нагороди Нобеля Василеві Стусові в 1986 році". Ця інформація тягне на сенсаційну, адже до сьогодні вважається, що поета-дисидента мали відзначити роком раніше.

- "...У таборі поет продовжував залишатися поетом і зумів навіть передати на волю свої записи - "З табірнього зошита", які були висунуті на здобуття Нобелівської премії 1985 року... Відомо, що в табір, де політв'язень Стус відбував покарання, надійшла телеграма, в якій повідомлялось, що він висунутий на Нобелівську премію і, серед іншого зазначалося, що мертвим премію не присуджують".

Шевченко XX століття

Шевченком радянських часів називають Василя Стуса. Літератори, порівнюючи долі поетів, знаходять багато спільного – арешти, заслання, заборона видавати вірші. І найголовніше – талант.

Стус і Шевченко... їх ріднить сила патріотизму, любові до України, незламність духу. Різними словами великі поети далеких одна від одної епох утверджували справедливість обраного і пройденого ними шляху.

Кожний по-своєму висловлює упевненість: народ зрозуміє й оцінить їхній подвиг.

Український народ високо цінує творчість цих митців; їхні слова ніколи не підуть у небуття, бо покоління за поколінням зберігатимуть у пам'ять щирю любов свою й доземно вклонятимуться найвидатнішим поетам України: Василеві Стусу та Тарасові Шевченку.

- Література про життя та творчість Стуса.
- Дмитро Стус. Життя і творчість В. Стуса. Монографія. 1992.
- Дмитро Стус. Василь Стус: життя як творчість. — К.: Факт, 2004. — 368 с.
- Сергій Дзюба, Артемій Кірсанов. Заборонений. Історія життя і боротьби Василя Стуса. 2019
- Вахтанг Кіпіані. Справа Василя Стуса. Збірка документів з архіву колишнього КДБ УРСР. Вид-во Vivat, 2019. 688 с.

-
- Поезія Василя Стуса характеризується ліричністю, мелодійністю, її основу становить усвідомлення внутрішньої свободи, готовності до боротьби за кращу долю народу і України. Проте поступово домінуючими в творах поета стали песимістичні настрої, зневіра, породжені «соціалістичною» дійсністю. Після смерті поета в Україні видали збірки «Поезії» (1990), «Вікна в поза простір» (1992), «Золотокоса красуня» (Київ, 1992), «І край мене почує» (Київ, 1992), «Феномен доби», написано у 1970—1971 рр. (Київ, 1993), Твори в шести томах, дев'яти книгах (Львів, 1994–95; ред. Д. Стус і М. Коцюбинська) та спогади «Не від любив свою тривогу ранню...».

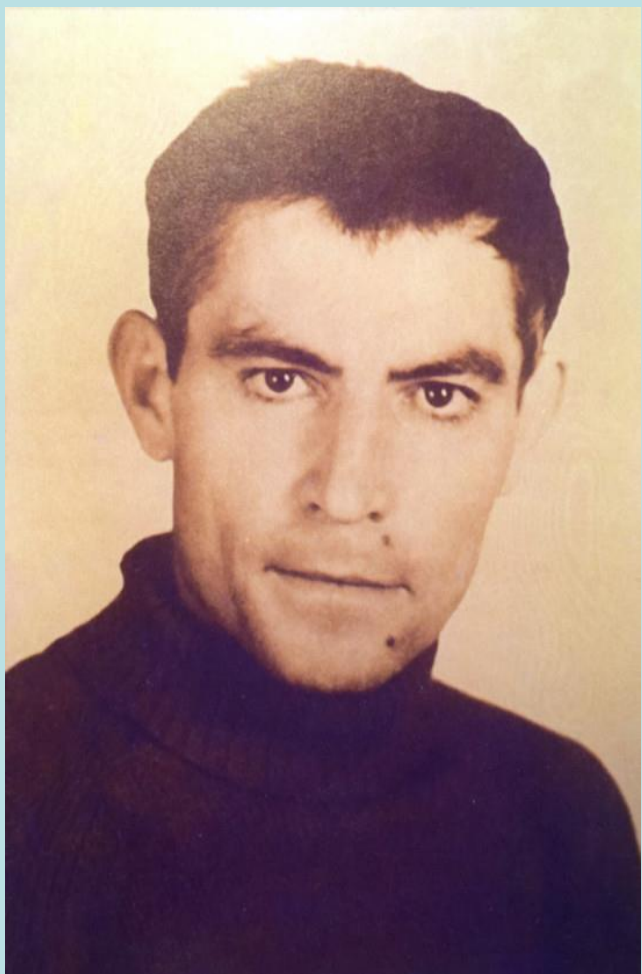
Його твори – поезія совісті...

Народе мій, до тебе я ще верну,
і в смерті обернуся до життя
своїм стражденим і незлим обличчям.
Як син, тобі доземно поклонюсь,
і чесно гляну в чесні твої вічі,
і з рідною землею поріднюсь.

Василь Стус

- Твори Василя Стуса введено до програтимз української літератури.
- Заснована Премія імені Василя Стуса.
- 3 2 червня 2004 року в Державному центрі театрального мистецтва ім. Леся Курбаса відбуваються презентації унікального компакт-диску із реставрованими записами віршів Василя Стуса у виконанні автора під назвою «Живий голос Василя Стуса».
- За поезіями Стуса поставлено вистави: Поетична композиція (1989, Львівський молодіжний театр), «Птах душі» (1993, київський мистецький колектив «Кін»), «Іду за край» (2006, Національний академічний драматичний театр ім. Лесі Українки, Київ) та інші.
- Кожного року в день смерті Стуса біля його могили збираються митці, літератори, громадські активісти для вшанування пам'яті його та його побратимів. Біля могили Стуса звучить його поезія, пісні на його слова

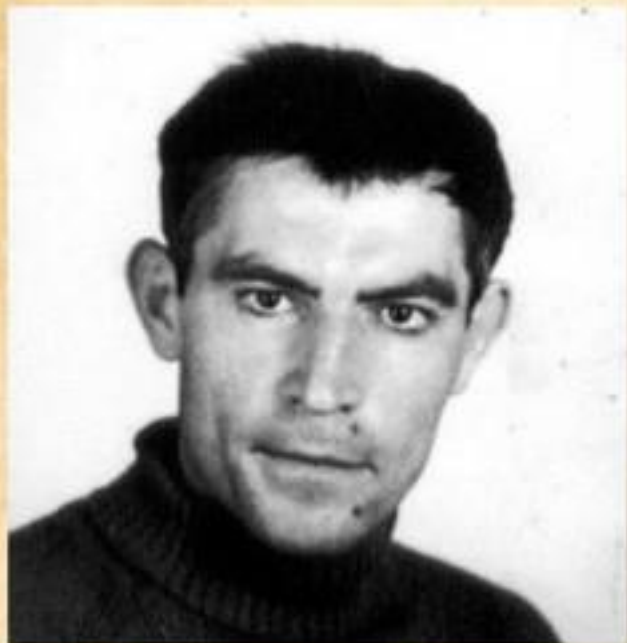

- «Народе мій , до тебе я ще верну...»
2008 рік в Україні проходив під знаком В.Стуса. Його ім'я добре відоме за межами України, а до широкого загалу прийшло тільки на початку 90-х рр. XX ст. Він був справжнім поетом, а отже і патріотом, який любив свій народ, боровся проти сваволі влади. За поезіями Стуса здійснено вистави: поетична композиція, «Птах душі», «Іду за край» та інші. Пам'яті Стуса присвячено документальні фільми:
Фільм 1 "Верни до мене, пам'яте моя"

- "Минуть десятиліття... Не буде образу Стуса як особи, не буде його розпинателів, не буде його теперішніх критиків. Дисидентство вивчатимуть із нудних підручників історії літератури. Будуть інші проблеми і інші злоби дня. Але надовго лишиться універсальне, майстерне і щире в поезії Стуса..." (Ю Шевельов)
Пам'ятаймо вірних дітей України !

Василь Стус

- «Поезія Василя Стуса – наскрізь людська і людяна, вона повна піднесень і падінь, одчаїв і спалахів радості, прокльонів і прощень, криків болю й скреготів зціплених зубів, зіщулень у собі і розкривань безмежності світу».

Ю. Шевельов

- «Цільність і всеохопність... патріотизму».

М. Коцюбинська

Усім нам смерть судилася зарання,
Бо калинова кров — така ж крута,
Вона така ж терпка, як в наших жилах («Пам'яті А.Г.»)

Український поет ХХ століття,
перекладач, прозаїк, мислитель,
літературознавець, правозахисник,
борець за незалежність України у ХХ
столітті. Один із найактивніших
представників українського
дисидентського руху. Лауреат
Державної премії ім. Т. Шевченка
(1991), Герой України (2005, посмертно).

*Перекладацька діяльність Переклади з
Гете й Рільке (Сонети до Орфея,
Дуїнські елегії). З німецької - вірші Пауля
Целана, Еріха Кестнера. З англійської —
поезії Кіплінга. З іспанської — твори
Федеріко Гарсія Лорки. З французької —
Артюра Рембо, Рене Шара .*

-
- “Наша історія — це все і завжди спочатку, якась постійна гой данина на одному й тому ж місці, мертва хвиля еволюції. (Феномен доби (Сходження на голгофу слави): Розвідка.) Люди, прагнучи світла, викликають власну смерть. Це щастя: мати таку долю, як у мене... Чуюся добре, бо нікому не зробив зла, бо дбав не тільки про себе. І від того мені світло на душі. Долі не обирають... Її приймають — яка вона вже не є. А коли не приймають, тоді вона силоміць обирає нас

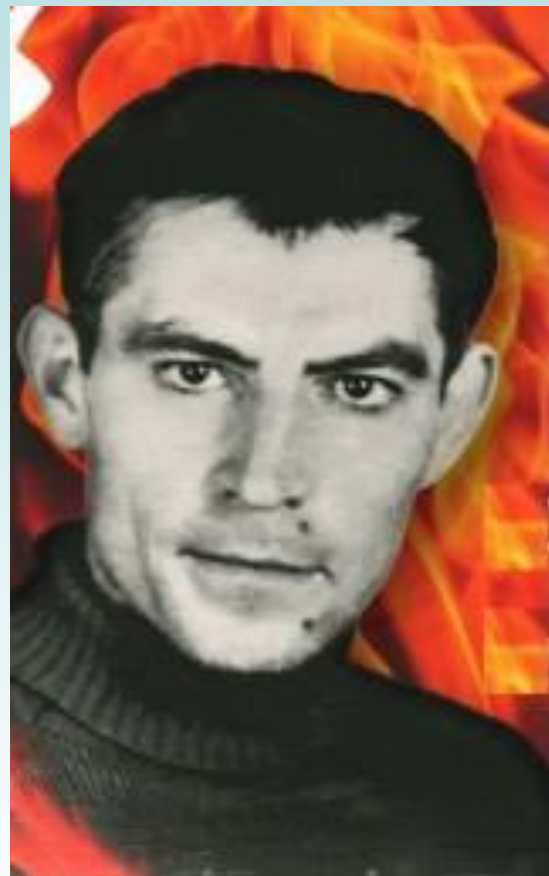
ВАСИЛЬ СТУС:
УКРАЇНЦЯ НЕ
СПРОМОЖНА
ЗЛАМАТИ НАВІТЬ СМЕРТЬ

- “...Митець потрібен своєму народові та й усьому світові тільки тоді, коли його творчість зливається з криком його нації. ”

Подвиг Василя Стуса.

- Ім'я Василя Стуса для більшості українців є символом боротьби за національну ідентичність, українську культуру і мову в 70-і та 80-і рр. ХХ століття. За свої 47 років він написав величезну кількість творів у віршах і прозі, перекладав українською мовою твори класиків світової літератури.

**Справжні велети духу спроможні
бути вільними і в невідільній державі.**

**Василь Стус навіть за ґратами
лишався вільною людиною, саме
тому його смерть у неволі
перетворилася на безсмертне
утвердження справжньої свободи.
Власне, наявність таких людей
дозволяла вважати наш народ
волелюбним.**

Любомир Гузар

Стус Василь. Феномен доби (сходження на голгофу слави)

- Кожен митець, що хоче бути в суспільстві знаменитий, мусить знати, що знаменитий буде не він, а хтось інший із його ім'ям. Він урешті-решт від нього вислизне і, можливо, колись уб'є в ньому справжнього митця.
- Альбер Камю

Запалімо свічі пам'яті і любові. І подумаймо, чи всі ми гідні зватися сучасниками Василя Стуса. Чи простягнув би він нам на дружбу і побратимство свою натовлену, важку від роботи руку?

"Поет повинен бути людиною. Такою, що повна любові, долає природне почуття зненависті, звільнюється від неї, як од скверни. Поет - це людина. Насамперед. А людина - це насамперед добродій".

Такий заповіт Василя Стуса - бути добродієм. Жити, творячи добро. А щоб звільнити свою душу від скверни і зла, щоб просвітлити і вирости над буденністю і марнотою, треба всім нам причаститися живою водою творів цього високого сина Поділля, України, сина Всесвіту,

Отож, читаймо Василя Стуса! Прислухаймось до нього. Може, нам вдасться глибше збагнути його, світ, самих себе.